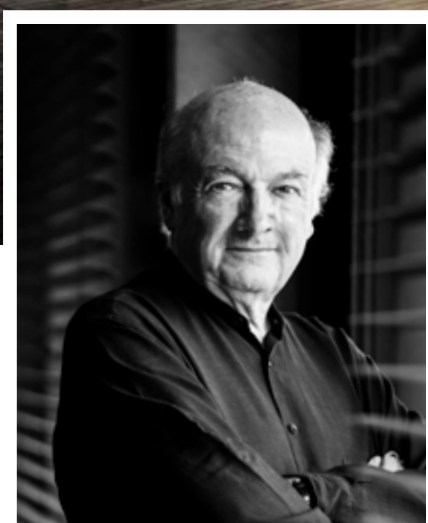

Een woning die nog specialer is dan ze op het eerste gezicht oogt

Philémon Wachtelaer is een van de meest invloedrijke Brusselse architecten van zijn generatie. Als CEO van ARCHI+I, dat hij in 1983 oprichtte, en bestuurder en partner van BURO II & ARCHI+I na de fusie van beide entiteiten, heeft hij zijn stempel gedrukt op het stedelijk landschap in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wachtelaer is nog steeds actief binnen het platform ARCHI.be, dat hij eveneens heeft opgericht, en is ook bekend vanwege zijn privéwoning, die enkele jaren geleden werd opgetrokken op wat het laatste onontgonnen terrein in Elsene was. Een unieke woning met een bijzondere ontstaansgeschiedenis en dito architectuur.

Een huis voor zijn oude dag

Ondanks verschillende lucratieve aanbiedingen heeft Philémon Wachtelaer de grond die hij eind jaren tachtig kocht – met het idee om er aan het eind van zijn carrière samen met zijn vrouw hun droomhuis te bouwen – nooit van de hand gedaan. Het was in zekere zin een manier om de cirkel rond te maken en zijn vrouw iets terug te geven na een intense en veeleisende professionele loopbaan. *“We woonden in een herenhuis in de Jacob Jordaensstraat, waar mijn vrouw dol op was. Maar met dit project keek ik naar de lange termijn. Het moest een huis worden dat geschikt was voor onze oude dag. Helaas overleed mijn echtgenote enkele weken nadat we hier kwamen wonen. Ik heb van niet al te veel zaken spijt in mijn leven, maar van het feit dat ze nooit echt heeft kunnen genieten van ons huis wel.”*

Niveaoverschil overbruggen

Een eerste opmerkelijk element is uiteraard de constructie op palen. De woning van Philémon Wachtelaer is gebouwd op een hoekperceel, op de kruising van de Kluisstraat en de Henninstraat. *“Daarnaast is er sprake van een niveaoverschil van*

meer dan 3 meter tussen de uiteinden van elke straat. Vandaar dat ik eraan dacht om het gebouw als het ware op te tillen”, legt de architect-bouwheer uit.

Maar dat was niet de enige reden voor deze markante keuze. Wachtelaer wilde ook de publieke ruimte vrijwaren door de zichtlijn tussen de twee straten te behouden. *“Uiteindelijk heb ik een nogal kritische kijk op ons metier: ik beschouw architectuur als*

een bijkomend fenomeen, dat vooral moet worden geïntegreerd in de collectieve stedelijke ruimte. Om deze laatste op te waarderen, heb ik beslist om in de hoogte te bouwen en de ruimte onder het gebouw te benutten voor de aanleg van een tuin die de wijk een aangenaam groen tintje geeft."

De architect hanteerde zijn favoriete ontwerpstechniek om tot de uiteindelijke oplossing te komen: een paalwoning. *"Maquettes maken ideeën tastbaar en representatief. Gezien het bijzondere karakter van het perceel heb ik voor dit project zelfs een schaalmodel van de hele wijk gemaakt. Zo kwam ik via trial-and-error tot deze diagonale pijlers."*

Pragmatische keuze voor beton

Na eerst andere oplossingen te hebben overwogen, zoals staal- en houtbouw, opteerde Philémon Wachtelaer uiteindelijk voor een betonconstructie, zowel voor de vloerplaten en de zijkolommen als voor de T-structuur die de windlasten opvangt. Hij koos dit materiaal om praktische redenen: beton biedt een indrukwekkende thermische inertie en een goede akoestische isolatie. Een leuk detail: de betonnen kolommen

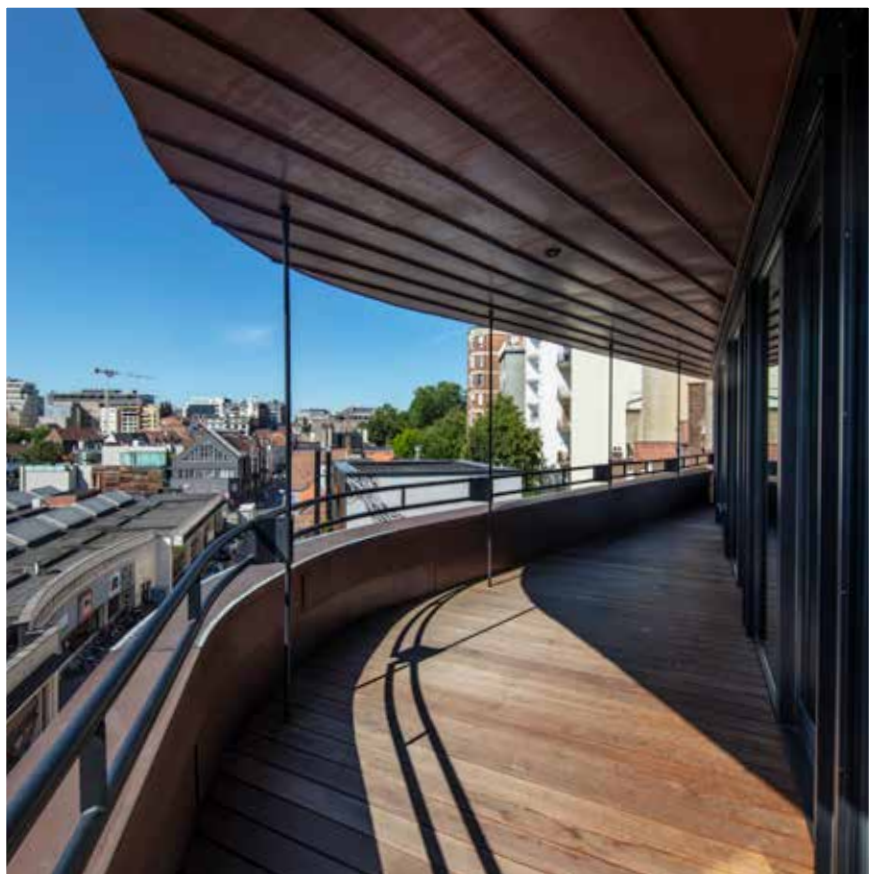
men rond het gebouw zijn driehoekig, een keuze die op het eerste gezicht vreemd lijkt, maar die opnieuw getuigt van het perfectionisme van de Brusselse architect: *"Toen ik de aannemer vertelde over die driehoekige kolommen keek hij me een beetje verbaasd aan. Maar deze vorm heeft twee voordelen. Ten eerste: vanuit welke hoek je het ook bekijkt, je wordt nooit geconfronteerd met de platte zijde van een kolom. En ten tweede: via het juiste perspectief lijken het dunne planken die een heel groot gebouw ondersteunen. Dus zo heb ik de aannemer uiteindelijk kunnen overtuigen."*

Een koperen schip zweeft boven Brussel

Van buitenaf ziet het gebouw eruit als een schip of zelfs een space-shuttle. Met dank aan zijn 'driehoekige' vorm, die doet denken aan de boeg van een schip, en zijn koperen bekleding in oker- en bruintinten. Hoe ongewoon het gebouw ook mag lijken voor voorbijgangers, Philémon Wachtelaer heeft een andere mening. Het voornaamste doel van deze bijzondere vormgeving was immers om de geografische en topografische context optimaal te benutten en zo veel mogelijk licht

binnen te laten: *"Ik heb een zogenaamde 'doorzonwoonkamer'. Ik ben mijn carrière begonnen als binnenhuisarchitect en ben dus altijd erg gevoelig geweest voor interieurbeleving. Als bewoner van het gebouw was het zicht van binnen naar buiten voor mij heel belangrijk, terwijl dat een aspect is dat in architectuur vaak verwaarloosd wordt."* De twee niveaus met de leefruimtes bieden een uniek 270°-zicht op Brussel. Wat er van buitenaf ongewoon uitziet, blijkt met andere woorden een pragmatische en efficiënte keuze te zijn.

Ook het rooftopterras biedt een adembenemend uitzicht over de rest van de hoofdstad. Zo kan Philémon Wachtelaer genieten van wat hij zelf een 'mooi rommeltje' of een 'prachtige chaos' noemt. Deze unieke woning is een fraai staaltje hedendaagse Brusselse architectuur, maar komt pas echt tot haar recht met de uitleg van haar ontwerper. Een gepassioneerde en fascinerende architect, die de voor- en nadelen van elke beslissing afweegt, de bijzondere topografische situatie optimaal benut en zijn woonruimte integreert in de stedelijke omgeving, met respect voor de omliggende publieke ruimte. ■

Fotografie: © Serge Anton